

Szentgyörgyi László

Piros lap

Lakatos Máté, más néven Kisbrazil élt-halt a fociért. Az utánpótlás-nevelést szolgáló centrum beindulásakor maga is a hidegvölgyi cigánytelepről érkezett sok-sok társa, valamint három testvére társaságában a vasútállomás melletti salakpályán folyó válogatókra. Végül csak őt tartották vissza az edzők, a többiek kiestek a rostán. Született tehetség volt: nagyon szerette a labdát, banni is tudott vele. Ezt már első alkalommal megállapították a hozzáértők. A játékszer nélküli mozgást viszont kerülte, az erőnléti edzéseket, ha tehette, ellazsálta.

Nem minden a hozzáállásán múlt, erre akkor döbrent rá edzője, amikor az erőnléti felkészülés alatt egyszer csak összecuklott futás közben. A labdarúgó pályafutása alatt sokat látott, tapasztalt mester hamar kiderítette, mi okozta a balesetet; az edzés utáni négy szemközti beszélgetés során Kisbrazil szégyenkezve vallotta be, aznap még semmit sem evett. Kiderült, nem volt ez ritka eset Lakatoséknál, gyakran megesett, hogy nem került betevő falat az asztalra. Az edző azonnal talált megoldást: az ifjúsági csapat szokásos délutáni edzését követő közös étkezésekre a fiút is meghívta, akivel – hogy ne érezze kényelmetlenül magát, még a többiek érkezése előtt – együtt költötte el a szokásos bécsi szeletből meg sült krumpliból álló vacsorát.

A képzettsége szerint pedagógus mester a szárnyai alá vette, pedig tisz-

tában volt vele: kevés az esélye annak, hogy fegyelmezett embert, harcos futballistát faragjon belőle. A mester azonban vállalta a többletmunkát, szívügyének tekintette, hogy egyenesse a hátrányos helyzetű fiú pályáját. Akkoriban igen népszerű volt a labdarúgás a városban, sokan szerettek volna az első osztályba frissen feljutott klub ifjúsági csapataiban focizni, csak úgy tolongtak a gyerekek a válogatókon. A jószemű, tapasztalt trénerek – hajdan mindannyian kiváló játékosok voltak – nemcsak a pályán, hanem azon kívül is figyelemmel kísérték az ifjú palántákat. Megfelelő tanulmányi előmenetelük feltétele volt a sportolásnak. Nem követeltek túl sokat, csak annyit, hogy tanítványaik legalább közepesen teljesítsenek az iskolában. Akik erre képtelenek voltak, azokat mindaddig, amíg nem javítottak jegyeiken, eltiltották az edzések látogatásától. A legtöbbjük számára ez volt a lehető legnagyobb büntetés. – Ahhoz, hogy valaki egyenesen rúgjon a labdába, nem szükséges a kiváló iskolai bizonyítvány, de a legnagyobb labdazsonglőr, a legnagyobb sztár is neveltségessé válik, s azzá teszi a csapatát, a közösségét is, ha alapvető dolgokat nem tud, ha tájékozatlan, műveletlen bunkó. Az intelligens emberek a sportban is jobban teljesítenek – értelt a mester a tanulás mellett.

Kisbrazilnak már az első hivatalos meccsen felmutatták a piros lapot, mert sokáig és keresetlen szavakkal

kommentálta a játékvezető döntéseit. A kiállítás eltiltás követte, de a mester büntetését sem kerülhette el: a foglalkozásokat levezetesként rendszerint öt kör lefutásával zárták, ezt kellett büntetesként egy héten keresztül még további öttel megtoldania. A távot a pályát övező kerítésen kívül, a jegegyfák közötti „futóösvényen” tették meg. Jól benne jártak az őszben, már sötétedett, mire a „körözésre” sor került. Hogy kímélje magát, az öreg jegegyfák egyike mögött meghúzódva pihent egy-egy kört, s csak ha a csapat már bevonult az öltözőbe, kocogta végig nagyokat fújva az utolsó métereket. – Természetesen észrevettem a csalást, de nem szóltam, hadd teljen a kedve, élvezze ki a helyzetet, de a következő meccs előtt nem osztottam neki mezt, kihagytam a csapatból. Amikor kérdően nézett rám, csak annyit mondtam: ő tudja a legjobban, miért – mesélte a későbbiekben a tréner. Az volt az utolsó alkalom, amikor a mesternél csalással próbálkozott. Igaz, ő volt az egyetlen, akinek az eszén nem tudott túljárni.

A mester kiváló pedagógiai érzékének köszönhetően a fiú egy idő után mintha megértette volna, hogy fegyelem és kemény munka nélkül nem megy. Ez meglátszott az iskolai teljesítményén is. Az általános iskola elvégzése után sikerrel felvételizett a város menőnek számító vegyipari szakközépiskolájába. – Aztán mit fogsz te majd csinálni a kombinátnál, ember? – heccelték a társak. – Focizni fogok, mi más lehetnék! – felelte ellentmondást nem tűrő hangon. Esténként előszeretettel lógott a városban, benézett mindenüvé, ahol valami érdekesítőt vélt találni. El-eljárt a Szakszervezetek Házában hetente tartott diszkóba is, ott

megismerkedett a lánnyal, akibe fülig szerelmes lett, és vice versa. Ami nem lett volna gond, csak hogy a lány apja éppen a rettegett Ezredes volt, a klub elnöke. Egy alkalommal a váratlanul hazatért szigorú apa együtt találta lányával a fiút. Azonnal kitört a botrány: Kisbrazil alig úszta meg ép bőrrel. – Takarodj a házamból, te bűdös cigány! – kiabálta a dühös Ezredes. – Ha még egyszer a szemem elé kerülsz, eltöröm a derekadat! – fenyegetőzött öklét rázva.

Egész éjszaka álmatlanul hanykolódott a fekhelyén. Lázasan működő agyában gyors iramban pörögtek addigi élete eseményeinek képkockái. Maga előtt látta a dühtől toporzékoló Ezredest, amint eltorzult arccal, magából kikelve ordítózott, fenyegetőzött. Tudta, befolyásos ember, fenyegetéseit bármikor valóra válthatja, s akkor neki vége... A lányért is aggódott, magát hibáztatta, hogy ilyen kellemetlen helyzetbe hozta apja előtt. Szeretett volna a jövőbe látni, nem messzebb, csak legalább egy napra előre...

A másnapi edzés előtt a megriadt fiút a mester magához hívatta, és így szólt hozzá: – Nem tudom, mit vettél, de az Ezredes nagyon dühös, utasított, hogy közöljem veled, mától nincs helyed a klubnál – közölte a láthatóan rettegő fiúval. – Akkor ennyi volt, többé nem focizhatok? – kérdezte kétségbeesetten, könnyeivel küszködve Kisbrazil.

Még sokáig beszélgettek, a mester minden eszközzel próbált lelket önteni az összetört fiúba. Az edzőt meghatotta, hogy a srác első reakcióként azért aggódott, hogy esetleg nem engedik tovább sportolni. Ez a legény nagyon szerethet focizni – gondolta elismerés-

képpen, ezért már abban a pillanatban eldöntötte, szól az érdekében, hogy a sportiskola csapatában folytathassa. A fiú némileg megnyugodva búcsúzott mesterétől, a csapattársaitól egyelőre nem, ahhoz nem volt elegendő lelki ereje, meg aztán mit is mondhatott volna, miért kell mennie...

Felszerelését zavartan kapkodta össze, szinte sírva távozott a sporttelepről. Gondolatban felidézte a kezdeti napokat, amikor elsők között jelentkezett a válogatóra. Láta magát, amint ott csetlik-botlik a többi gyerek között, akik más és más életkörülmények közül érkeztek, csak egyetlen közös volt bennük: a foci, a játék imádása... Azon járt az esze, hogyan lesz ezután – egyáltalán lesz-e valahogy? – az otthonos környezet, a megszokott arcok nélkül.

Kisbrazil átigazolt, de többé már nem volt a régi. Mintha eltörött volna benne valami. Az új környezetbe nem sikerült beilleszkednie, fegyelmi vétségei miatt rendre mellőzték. – Labdával mindent, labda nélkül semmit – jelentette ki ellentmondást nem tűrő hangon, amikor edzője azt kérdezte, mi az, amihez kedve lenne, amit szívesen tenne egy-egy foglalkozáson.

Az ifjúsági korosztályból kioregvedve a felnőttek között folytatta, de

a megyei szintnél többre nem vitte. Ritkán tapasztalható gyakorisággal cserélgette a csapatait, de sehol sem tudott gyökeret eresztetni. Edzői sorra csalódtak benne, minekutána kénytelenek voltak megválni tőle. Elterjedt róla, hogy nem eléggé állhatatos, nem lehet számítani, építeni rá. Nem volt már a városban csapat, ahol nem próbálkoztak volna vele, de sehol sem volt képes meghálálni az előlegezett bizalmat. – Valami mélyről felszínre törő nagy-nagy sértettség, a világ iránti harag munkált benne, ami elkerülhetetlenül az önpusztítás felé kényszerítette – jegyezte meg a mester egy baráti beszélgetés során, amikor az elkallódott fiatalember került szóba.

Észrevétlenül elmaradt a pályák környékéről. Lassan megfeledkeztek róla, mígnem egyszer csak híre kelt, hogy a víkendtelep egyik szórakozóhelyén összefutott az egykori Ezredessel, akire régi afférjuk után meglehetősen neheztelt, s hangos szóváltás után, jól helybenhagyta.

A történet a bíróságon folytatódott, ahol Kisbrazilt súlyos testi sértés miatt másfél évre lecsukták.

Azóta se látta senki. Mintha elnyelte volna a föld.

Mezey Lajos- emléksírhely (Nagyvárad), fotografálta Tóth István AFIAP, ESFIAP